

Tudor Vladimirescu – un Erou și fapta sa¹

Gheorghe Nichifor

Conducătorul revoluției de la 1821 s-a născut pe la 1770, mai sigur 1780², la Vladimir, din tată mehedințean, Constantin și mamă gorjeancă.³ Bunicul se numea Mitrofan⁴ și era ieromonah, căsătorindu-se cu Ruxandra, de la care a avut un singur copil, pe Constantin, poreclit Ursu. Acesta și-a luat drept soție pe Ioana, sora sau fiica lui Bondoc, preot în Vladimirii Gorjului, unde s-a stabilit. Au avut împreună trei copii, Pavel, numit și Papa⁵, Constantina și Tudor. Au rămas timpuriu orfani de tată, mama prăpădindu-se și ea de inimă rea, după ce i-a murit singura fiică, pe care încercase să i-o fure o ceată de greci.⁶

Este greu de spus câtă școală avea, întrucât n-a învățat prea mult în chip organizat, fiind mai degrabă un autodidact. Deprinsese slovele în satul natal, apoi pe la 10 – 12 ani, dascălul Lupu de la Craiova va dezvolta știința sa de carte. În casa boierului Ion Glogoveanu va fi mai norocos, copilărintă alături de fiul acestuia, Nicolae. Lecturile vor cuprinde cărțile cronicarului Stoica de Hațeg și ale lui Petru Maior, lucrări bisericești, calendare etc.

Din această perioadă par a se fi conturat sentimente naționale profunde. Din „gura poporului” a aflat întâmplări nefericite ce se derulau în două mănăstiri apropiate din inițiativa unor negustori greci. „Și trăia pe vremea aceea, – spune o legendă – la Curtea lui Glogoveanu de la Prunișor, Tudor din Vladimir; era încă

¹ Prezentul studiu reia, cu unele rectificări și adăugiri, primul capitol al lucrării noastre, „Domnitor fără coroană”. Tudor Vladimirescu în conștiința și memoria gorjenilor, Târgu-Jiu, Editura Măiastra, 2021.

² Iată ce scrie, în acest sens, istoricul Nichita Adăniloae: „Cu un sfert de veac în urmă, când pregăteam – împreună cu alți colegi – colecția de documente despre 1821, am citit și eu scrisorile trimise lui Aricescu de foști panduri și am constatat că, în adevăr unii afirmă că Tudor avea în timpul revoluției «cam 40 de ani», iar alții relatează că avea «cam 50 de ani», erau însă și unii care susțineau că eroul din Vladimir avea între 40 și 50 de ani. Este greu de apreciat care dintre aceste relatări controversate – făcute din aduceri aminte, la 50 de ani după evenimente sunt mai aproape de adevăr.” (Nichita Adăniloae, *Activitatea lui Tudor Vladimirescu până la 1821*, în „Litua. Studii și cercetări”, Târgu-Jiu, an II, 1982, p. 107 – 108)

³ O legendă culeasă de la Vladimir susține: „Nașterea nu s-ar fi făcut acasă, ci în drum spre o moșie de peste deal – Totea.” (Tudor Vladimirescu în legende, în „Gazeta Gorjului”, Târgu-Jiu, an XX, nr. 3018, din 10 ianuarie 1987, p. 3)

⁴ Există ipoteza potrivit căreia numele bunicului lui Tudor, după tată, „Mitrofan Ieromonah”, din neamul Gârbea, indică o călugărire forțată și depozedare de moșii. (Dinică Ciobotea, Vladimir Osiac, *Tudor Vladimirescu. Studii și documente*, Craiova, Editura Sitech, 2011, p. 109)

⁵ A fost căsătorit cu Bălașa, având un singur copil, Ioan Vladimirescu, născut în anul revoluției. Conform lui C. Aricescu, care l-a cunoscut pe Ioan, acesta trăia la Târgu-Jiu, „ca un boier bogat și respectat” (C. V. Obedeianu, *Revoluția lui Tudor Vladimirescu*, în „Arhivele Olteniei”, Craiova, an VIII, nr. 43 – 44, 1929, p. 243)

⁶ Constantina, după unele surse, a fost măritată și a avut doi copii: Sanda și Gheorghe. (C. V. Obedeianu, *loc. cit.*, p. 243)

copil, și a auzit și el din vorbele oamenilor ce se petrece la mănăstirile din Bistrița. Și când a venit cu pandurii lui la Cerneți, de se făcuse căpitan al lor, întâi și-ntâi a venit la Bistrița de a dat foc la mănăstirile astea, și gonindu-i pe grecii aceia, iar pe alții omorându-i, a trecut dealurile către Fântâna Domnească și către Gorj.”⁷

După obiceiul timpului, la vârsta de 18 ani a intrat în rândul armatei pandurilor, slujbă temporară ce i-a lăsat răgaz și pentru alte preocupări. Rulând sume importante, în țară și peste hotare, devine unul dintre întreprinzătorii negustori olteni. Făcea negoț cu de toate, vite îndeosebi, dar avea și cârciumă, mori etc. Întreținea legături de afaceri în Ungaria, Austria, la sârbi și ruși. De asemenea, era arendaș al mai multor moșii.⁸

Meseria armelor n-a deprins-o în cine știe ce școli, dar a ajuns un bun comandant de batalion, participând la războiul ruso-turc din 1806 – 1812, unde a fost recompensat cu gradul de locotenent (porucic) și Ordinul „Sf. Vladimir”. Acționând în fruntea pandurilor, ca formațiune de luptă autonomă, în zona Negotin, este considerat conducătorul primei armate moderne din Țara Românească.⁹ Referindu-se la acest moment istoric, generalul rus Isaiev avea să consemneze scris că Tudor Vladimirescu „de bună voie, comandant peste o mie de panduri, la Cerneți a oprit timp de un an de zile atacul turcilor asupra aceluia ținut.”¹⁰

Războiul, încheiat cu pacea de la București, din 1812, a însemnat pierderea Basarabiei. Așadar, Tudor are indirect legătură cu acest tragic moment din istoria poporului român?! Nu comentăm deloc. Lucrurile sunt complicate și trebuie ținut cont de o serie întreagă de factori contextuali.

Din nefericire, curând se stingeau chiar și speranțele celor care se încorporaseră ca voluntari în lupta împotriva otomanilor. În județele muntene s-a redus sever numărul de panduri, aceștia fiind întreținuți de administrațiile locale. Tudor Vladimirescu va conduce formațiunile de panduri din județele Prahova și Saac (județ, desființat în 1845, situat între Prahova și Buzău, care cuprindea, ca localități importante, Vălenii de Munte, Mizil, Urlați, Bucov și Slănic-Prahova). În 1816, pandurii aveau să fie asimilați, din punct de vedere fiscal, „ruptașilor”, categorie fiscală care plătea anual o sumă fixă vistieriei.¹¹

⁷ Din „gura poporului” despre Tudor din Vladimir, în „Arhivele Olteniei”, Craiova, an III, nr. 13, mai – iunie 1923, p. 256 – 257.

⁸ Prin râvna fostului nostru elev, Andrei Popete-Pătrașcu, profesor de Istorie în Capitală, suntem în posesia unor documente foarte valoroase, fotocopyate recent la Arhivele Naționale ale României. Există, de exemplu, un dosar cuprinzând zăpădă din 23 aprilie 1810 „prin care slugerul Tudor Vladimirescu ia în arendă pe trei ani moșia Ploștina din jud. Mehedinți, de la Mănăstirea Tismana.” (A. N. R. Colecția Muzeul Saint-Georges, pachet III, inv. 1126, nr. 1)

⁹ G. D. Iscriu, *Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu*, București, Editura Albatros, 1982, p. 38.

¹⁰ *Documente privind istoria României. Răscoala din 1821*, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1959, p. 40.

¹¹ *Ibidem*, p. 40 – 41.

După război¹², Tudor Vladimirescu s-a ocupat în continuare cu negustoria peste graniță, iar în 1814 a stat la Viena, din iunie până-n decembrie, pentru rezolvarea unor chestiuni personale ale boierului Nicolae Glogoveanu.¹³ Acum, se pare, a înțeles mai bine unele evoluții care priveau și soarta Țărilor Române, care-l făceau să constate categoric: „Mult a fost, puțin a mai rămas!”.

Climatului din țară, oricum confuz și nesigur, avea să-i urmeze o gravă deteriorare a vieții cotidiene datorită frecventelor ciocniri armate cu cetățile turcești din dreapta Dunării. Pentru completarea proviziilor se întreprindeau expediții pe malul românesc, determinându-i pe locuitori să ia calea pribegiei. Tudor Vladimirescu a comentat în termeni aspri neputința guvernanților de a proteja avutul oamenilor.¹⁴

A condus neîntrerupt administrația locală, din 1806 până în 1820, ca vătaf al plaiului Cloșani, personal sau prin vechil (fratele său, Papa). A deprins din mers știința legilor, cunoscând bine cutumele, datinile și pravilele (legile scrise). Se exprima suficient de bine în mai multe limbi.

Conform unei povestiri din popor, pe când era administrator la moșiile Baia de Aramă și Glogova, aparținând boierului Glogoveanu, s-a făcut frate de cruce cu logofătul Covrea, originar din Cerneți. Cei doi s-au legat prin jurământ să strângă bani și arme, pentru a lupta contra fanarioților din țară, care-i jefuiau pe români. Deși Covrea a fost eliminat din joc (Tudor, trădat într-o afacere cu vite, l-ar fi bătut până la moarte), Vladimirescu a continuat pregătirile pentru a-și îndeplini obiectivul, lucru ce reiese din: continua sa suspectare de către turci și domnitorul de la București; utilizarea tuturor relațiilor pentru a-și menține funcția de vătaf de plai, slujbă care-i permitea să-și conserve condiția de militar; teama fanarioților față de pandurii din Oltenia; adunarea de arme și adepți (se știe despre achiziționarea

¹² Acuzat de trădare, turcii încearcă pe toate căile să-l elimine pe Tudor. „Sultanul – susține o sursă – trimite chiar pe un capegiu la Vodă Caragea, cu poruncă să-l prindă și să-l aducă viu sau mort la Constantinopol. Acesta se afla tocmai atunci în București, la Constantin Samurcaș, protectorul său divanist. Boerul aflând despre acel ordin, previne imediat pe Tudor și, ca să-l scape, îi pune un cal la dispoziție. Olteanul nostru se făcu nevăzut din București; el făcu drumul călare până la Târgu-Jiu. Descălecând tocmai în băătăura prietenului său Vasile Moangă îi spuse totul. Atunci Moangă chemă numaidecât pe egumenul de la schitul Lainici, omul său și sfătuindu-se împreună, egumenul îmbracă pe Tudor în rasă de călugăr, îi dă în mână un pașaport cu nume străin și-l îndreaptă astfel înspre frontieră. Pașaportul era făcut tot de Moangă, om cunoscut în oraș. Până să apuce însă a pleca spre graniță, el mai șezu ascuns câțva la schit. Iată că vine într-aceea la Târgu-Jiu și capegiul, care îi luase urma lui Tudor din București. Moangă, întrebat, îi răspunse că Tudor a fugit la casele lui din Cerneți. Capegiul se duse la Cerneți, dar acolo negăsind, firește, pe Tudor, de necaz dă foc casei, apoi, ca să nu rămâie de râs în fața sultanului, prinse pe malul Dunării un biet țărăn nevinovat, căruia îi tăie capul, de-l duse la pașa de la Rusciuc, spunându-i că acela era capul lui Tudor, pentru ca pașa să trimită această veste la sultan.” (C. V. Obedeianu, loc. cit., p. 248 – 249)

¹³ Într-unul din dese popasuri la Vladimir, care au precedat revoluția, Tudor a fost întrebat când are de gând să se însoare, la care a răspuns: „Nu m-am născut pentru însurătoare!” (Tudor Vladimirescu în legende, în „Gazeta Gorjului”, Târgu-Jiu, an XX, nr. 3018, din 10 ianuarie 1987, p. 3)

¹⁴ Gh. Cristache, op. cit., p. 38 – 43.

armelor din Austria și depozitarea lor la Gornovița, în casa Răeștilor); rapiditatea acțiunii din Oltenia în ianuarie – februarie 1821 etc.¹⁵

Iată, în limbajul pitoresc al timpului, cum a început revoluția: „...În leat 1818 au venit, domnii Țării Românești, Șuțul; și au domnit vreo doi ani și s-au început zavera care se lucra pă taină în toată lumea. În leat 1819, octomvre, au otrăvit pă Iosif episcopul Argeșului, aflându-se în București. În leat 1820 au murit și domnul Șuțu și-l ținea tăinuit vreo doo săptămâni, până a început zavera a să da pă față, în leat 1821, ghenar întâi. Capu zaverii erea în Moldova domnu Ipsilant, în Țara Rumânească domnu Tudor, iar în Grecia un Riga și Korais.”¹⁶

Cum s-au derulat evenimentele? La 15 ianuarie 1821, trei mari boieri (Gr. Brâncoveanu, Gr. Ghica și Barbu Văcărescu) se angajează să-l ajute: „Fiindcă este să se facă obștescul folos neamului creștin și patriei noastre drept ca ceea ce niște buni și credincioși frați creștini și iubitori neamului, (pe) dumneata sluger Teodore te-am ales să rădici norodul cu arme și să urmezi precum ești povățuit.”¹⁷

În mare taină, Tudor a plecat de la București, în seara zilei de marți, 18/30 ianuarie 1821, a doua zi urmând a se declara oficial moartea domnitorului Al. Șuțu. Acțiunea nu a fost deloc agreată de unele cercuri diplomatice, cu deosebire cele țariste, având în frunte pe consulul Al. Pini, care câteva zile mai târziu îl califica drept „carbonar”¹⁸. Reprezentantul Rusiei presimțea ceea ce urma să vină din Oltenia.

Pe „drumul Râmnicului”, pe lângă Pitești, au trecut Oltul pe 19 ianuarie, „conăcind” noaptea într-un sat de lângă Ocnele Mari. De la Horezu, unde vâtaful le-a înmănat 2.000 taleri, la 21 ianuarie au ajuns la Târgu-Jiu.

În ultima vreme a fost avansată ipoteza conform căreia evenimentele urmau a fi declanșate la Craiova, în ziua de 18 ianuarie 1821. O mărturie consemnează pentru data respectivă o „mare turburare” în zona Bisericii Sf. Mina, acolo unde Tudor învățase carte și slujise boierilor Glogoveni. Documentele, însă, precizează că Tudor abia plecase din București către Oltenia. Probabil oamenii săi, între care și fratele Pavel, logofăt în divanul Craiovei, încercase să-i răzvrătească pe localnici. Vestea nereușitei, l-ar fi îndemnat pe Tudor să schimbe drumul de la Pitești, către nord, spre Gorj și Mehedinți.¹⁹

În reședința Gorjului au fost adăpostiți de Vasile Moangă în clădirea ce se păstrează și-n zilele noastre. Discuția între cei doi, scoate în evidență determinarea lui Tudor. Moangă îi spune că fapta sa este „cutezătoare” și nu va scăpa cu viață „din această răscoală”, la care Tudor i-ar fi răspuns: „Știu, prietene...; dar din ceasul când m-am născut, m-am îmbrăcat cu cămașa morții”.

¹⁵ G. D. Iscriu, *op. cit.*, p. 111 – 113.

¹⁶ Emil Vârtosu, *Însemnări despre 1821*, în „Arhivele Olteniei”, Craiova, an IX, nr. 49 – 50, din mai – august 1930, p. 270.

¹⁷ *Omăgiu Tudor Vladimirescu. 1780 (?) – 1980*, Târgu-Jiu, 1980, p. 38.

¹⁸ Conspiratori liberali organizați în societăți secrete, își fac apariția în Europa primei treimi a secolului al XIX-lea, insuflând un nestăvilit elan reformist. Carbonarismul îngrijorează concertul Marilor Puteri, respingând orice formă de revendicare, întrucât fiecare inițiat jura să-și dedice viața idealurilor de libertate, egalitate și progres.

¹⁹ Dinică Ciobotea, Vladimir Osiac, *op. cit.*, p. 58.

Pe 22 ianuarie au plecat spre Tismana, ajungând către seară. Între timp, la Târgu-Jiu, în casa Moangă s-au adunat boierii din oraș, inclusiv ispravnicul Gorjului, Iorgu Văcărescu, trimițându-se la București banii din dări pentru vistierie. La Mănăstire, Tudor și ceata sa, alături de Dinicu Otetelișanu, alt ispravnic al județului, au stat în noaptea de 22 – 23 ianuarie pentru a face ultimele pregătiri.²⁰

Pe Câmpia Soarelui, la Padeș, Tudor Vladimirescu, însoțit de puțini oameni înarmați, a fost așteptat de loțiitorul său la vătășia plaiului Cloșani, Dumitru Gârbea, cu circa 100 de plăieși. Aici a fost lansată „Proclamația revoluționară”, numită de istorici „de la Padeș”. Ca să ne dăm seama de dimensiunile acțiunii inițiale, vom lua în calcul declarația lui Dimitrie Macedonschi, care-l însoțea pe Tudor: „Noi, cu 13 arnăuți, ne-am dus în satul Padeș, unde, în cele trei zile cât am stat acolo, am scris din partea poporului și am explicat amănunțit tot ce suferă acesta, precum și scopul celor întreprinse de noi pentru a se trimite Porții otomane”.²¹

Într-o gazetă postdecembristă, întâlnim o mărturisire despre anul 1944, când a fost pictată biserica din Obârșia-Cloșani, lăcaș de cult „ridicat pe un pinten de deal, alături de o bisericuță de lemn, veche.” Fără a insista asupra dificultăților enorme din acei ani, în realizarea unei asemenea lucrări, – eram la sfârșitul unui război greu – autorul ne relatează un fapt inedit. „Undeva, – spune el – înapoia altarului bisericuței de lemn, într-un boschet de liliac, mi-a atras atenția o cruce simplă cioplită din piatră de calcar, pe care nu era scris niciun nume, ci doar imaginea în basorelief a două palme reunite. Sub imaginea ruginită de cancerul vremii la baza crucii am descoperit numerele 231 – 821. Am întrebat pe parohul Ferescu despre aceasta. (...) Cică, la Boboteaza din anul 1821, în acea bisericuță ponosită, a fost sfînșit steagul revoluției pandurilor, ținut în mână de viteazul Domn Tudor, și flamura purtată în mâini de 23 de căpetenii care au depus jurământul de solidaritate și credință.” Explicația nu l-a mulțumit pe autor decât parțial la momentul acela, enigma descoperind-o mai târziu, când devenit ofițer activ a aprofundat problema. „Primele două cifre (23) – continuă el – reprezentau data zilei, a treia numărul lunii din an, iar ultimele trei, anul 1821, deci 23 ianuarie 1821, când revoluția s-a declanșat sub conducerea lui Tudor Vladimirescu, iar «oastea norodului» de acolo a pornit spre Cloșani – Baia de Aramă – Tismana...” În niciun document, n-a regăsit semnificația „palmelor reunite”, dar jurământul din Școala Militară l-a determinat să ajungă la unele analogii. „Ce moment solemn! – exclamă el. Poate așa au procedat și pandurii la Obârșia-Cloșani, dacă vor fi fost 23...”²²

A urmat recrutarea oamenilor de bază, acțiune la care a participat direct Tudor Vladimirescu. Circa șase sute de plăieși, mai toți oameni curajoși, vânători de capre negre și urși, au format primul corp de ostași, care au înfrânt rezistențele de la Târgu-Jiu. S-au adăugat săteni din plaiul Cloșani, cărora li s-au promis scutiri

²⁰ G. D. Iscriu, *op. cit.*, p.120.

²¹ *Ibidem*, p. 121.

²² Matei Silvian, *Amintiri despre umbre*, în „Gorjeanul”, Târgu-Jiu, an V, nr. 1094 – 1095, din 10 – 11 iulie 1993.

și alte înlesniri. De la Padeș, Tudor a expediat memorii către Turcia (puterea suzerană), Rusia și Austria, totul cu mare repeziciune. Între timp, la Gornovița, Ghiță Răescu a împărțit arme.²³

Se întrevește limpede rolul Rusiei, dornică de a controla teatrul de operațiuni, prin consulul Al. Pini, ostil mișcării pornite de la Gorj. Tudor este, de la început, diplomat și mare patriot. „*Se cade – spune el – să fac știut că eu sunt un adevărat fiu al Patriei care din tinerețea mea i-am făcut multe și folositoare slujbe; însă că n-am dobândit alt folos fără cât iubire și jertfire de la norod, iar din partea boierilor nu mi-a fost cu puțință a dobândi cât de mic folos.*” În plus, adresează un teribil avertisment: „*Căci trebuie să vă fac știut, domnule, că de se va trage măcar un singur foc de armă asupra norodului, atunci în Țara Românească nu va mai rămâne nici măcar un suflet de neam boieresc.*”²⁴

De la Padeș, copii ale „Proclamației” au fost transmise mai departe, până către Olt, chiar București. Tudor ajunge în aceeași zi de 23 ianuarie, seara, în capitala județului, eliberându-l pe Vasile Moangă de a mai ține secretul acțiunii revoluționare. La Târgu-Cărbunești, „Proclamația” era citită în ziua următoare. Apoi, mai departe.²⁵

S-a urmat „drumul Craiovei”, coborând pe Motru, cu popas la Țânțăreni, pretutindeni, cu deosebire printre mehedințeni și gorjeni, înregistrându-se o reală simpatie. Un bătrân din Jupânești-Gorj relatea, mai târziu, despre o scenă a „împărțiturilor” către armata în formare. „*Ține Ioniță – spunea o femeie, aducând mâncare pandurilor – să fie de pomană lui Tudorin, că ne-a scăpat de bir.*”²⁶

Spiritul „Proclamației” este evidențiat și de alte exemple. Conform unei relatări, la Țânțăreni, un anume Neagoe Marinescu, în timpul evenimentelor din 1821 a fost surprins la o vie care nu-i aparținea. Agresiv, sărind cu sapa la proprietar (sau arendaș), declara în gura mare „*că nu mai sunt ciocoi în țară*”.²⁷

Dacă rezistența locală de la Târgu-Jiu, pusă la cale de unul dintre ispravnici, a fost lichidată chiar de Tudor, iar aceea a zapciului de la Baia de Aramă, Vasile Strâmbulescu, n-a pus probleme deosebite, la Ciovârnașani situația a stat altfel. Aici, Pavel Nicolicescu, vechi dușman al lui Tudor, a fost exemplar pedepsit („ucis în chip cumplit”), oștenii săi fiind încorporați Adunării. La Strehăia, unde a rămas Pavel Vladimirescu cu 200 panduri, efectivele „Adunării norodului” ajungeau la 1.500 oameni. Între timp, a trimis o ceată de panduri la Cerneți pentru a se realiza securitatea locuitorilor, cum a făcut și-n alte cazuri.²⁸

La Mănăstirea Gura Motrului a fost prima încercare mai grea prin care a trecut Tudor. Nu neapărat din cauza rezistenței, ci a implicațiilor politice, generate de valul de mânie stârnit de Ștefan Bibescu și Barbu Vișoreanu, noii ispravnici de Mehedinți. Aflați în interior, în fruntea a circa 40 de oameni, au reușit să omoare

²³ G. D. Iscriu, *op. cit.*, p. 121 – 122.

²⁴ *Ibidem*, p. 123 – 124.

²⁵ *Ibidem*, p. 124 – 125.

²⁶ *Ibidem*, p. 127.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*, p. 137 – 138.

câțiva panduri, sperând în joncțiunea cu alte forțe (circa 200 oameni), conduse de un albanez, Diamandi Giuvara. Tudor a cucerit mănăstirea și a început instalarea taberei la Țânțăreni.²⁹

De la București, Divanul îi solicită lui Tudor, în numele noului domn fanariot, Scarlat Calimachi, încetarea acțiunii, paralel cu o adresă către ispravnici prin care pandurii erau scutiți de bir. Era o diversiune? Mai degrabă o repliere. La 4 februarie (stil vechi), Tudor trimite un răspuns decis, prin care le explică încă odată motivele acțiunii sale.³⁰

La Țânțăreni, unde a stat aproape întreaga lună februarie, Tudor și-a consolidat forțele, inclusiv cu români de peste munți (ungureni).³¹ Și-a dotat oștirea cu armament și a aprovizionat, practic, toate mănăstirile din Oltenia, numind, totodată, ispravnici fideli. De asemeni, a urmărit cu mare atenție evoluția externă pentru a se deplasa în siguranță spre București.

Scrisorile dintre Tudor și Divanul din Capitală cuprind, în ceea ce-l privește pe Vladimirescu, doleanțe introduse cu tact, dar și revendicări categorice. De la Divan sosesc răspunsuri formulate cu nedisimulată superioritate aristocratică, conținând de cele mai multe ori încredințări și intimidări, ce nu ascund deloc preocuparea că „partenerul” ar putea să complice situația politică a țării.

La 4 februarie a fost trimis în misiune către Oltenia, Nicolae Văcărescu, cu scopul de a și-l apropia pe Tudor, supunerea sa cu forța fiind doar soluția extremă. Peste o săptămână, la 11 februarie, într-o scrisoare, Tudor vine cu binecunoscuta, de aici înainte, formulare: „*Dar cum nu socotiți dumneavoastră că patrie se cheamă poporul, iar nu tagma jăfuitorilor?*”³²

O săptămână mai târziu se îndrepta către Oltenia, cu împuterniciri depline de la Divan și foarte mulți bani, pentru a merge împotriva lui Tudor, o altă misiune, condusă de fanariotul Constantin Samurcaș, personaj viclean și cinic stabilit în Țara Românească pe la începutul secolului. Deși îl urau de moarte, boierii pământeni se temeau de el. De curând aderase la mișcarea eteristă din Țara Românească, misiunea lui Nicolae Văcărescu fiind astfel zădărnicită. Împins în plan secund, boierul pământean era adesea huiduit de țărani, ceea ce-l face să se întoarcă la București.³³

Către sfârșitul lunii februarie 1821 a avut loc încercarea de suprimare fizică a lui Tudor de către Hagi Prodan, susținut de C. Samurcaș, întreaga acțiune fiind orchestrată de consulul Al. Pini. Scrisoarea pe care Vladimirescu i-o trimite lui C.

²⁹ *Ibidem*, p. 141 – 146.

³⁰ *Ibidem*, p. 140 – 141.

³¹ Profesorul craiovean Ioan Maiorescu relatează despre prezența Magherilor în oastea pandurilor. Despre viitorul căpitan general și revoluționar pașoptist preciza: „*Sub Tudor era cam de 17 ani și a avut mare zel a se înrola voluntar de atunci, dar nu l-au lăsat părinții. Și ca să-i curme aplecarea către arme, l-au însurat puțin după aceea, cam fără voie. Cu toate acestea, nu după mult timp a ajuns căpitan de panduri, mi se pare era pe atunci de 20 ori 21 ani.*” (Vladimir Osiac, *Pandurii din Țara Românească*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 2003, p. 115.)

³² G. D. Iscriu, *op. cit.*, p. 162 – 163.

³³ *Ibidem*, p. 166 – 169.

Samurcaș este un autentic act de acuzare la adresa fanarioților înstăpâniți în țară de mai bine de un veac.³⁴

La plecarea din Gorj, de la Țânțăreni, efectivele oștirii crescuseră la circa 6.000 oameni, la care se adaugă și forțe eteriste, conduse de Dimitrie Macedonschi și Hagi Prodan, acceptate din considerente tactice. Tudor conta însă pe trupele românești de panduri sau asimilate acestora, recrutate din județele Olteniei, cu deosebire din Gorj, Mehedinți și Vâlcea. Numărul recruților a continuat să crească până la trecerea Oltului, pe la Slatina, dar o parte a oștirii a rămas în dreapta râului sub conducerea lui I. Solomon. Totodată, temeinica propagandă adusesese satele în ipostaza de a se apăra singure și de a oferi voluntari în caz de nevoie.

Reglementarea raporturilor politice cu Divanul din Capitală, în noua situație – când Poarta numise un nou domn fanariot și mișcarea eteristă începuse în Moldova – eșuase deocamdată, căpeteniile eteriste și consulul rus având o mare contribuție la această stare de lucruri. Era, de asemenea, limpede atitudinea de neintervenție a Porții, ostilitatea Rusiei și expectativa Austriei. Astfel, a început marșul către București, înainte ca Al. Ipsilanti să plece de la Iași. Se încheia printr-un eșec și prima etapă a acțiunii de subordonare a lui Tudor de către eteriștii fanarioți din Țara Românească, având complicitatea Rusiei.

Este momentul când are loc „fraternizarea” Coțofeni-Țânțăreni, adică acceptarea lui Iordache Olimpiotul și a altor căpetenii eteriste în marșul către București. Între timp, Al. Ipsilanti se îndreaptă către sud cu oștirea sa, la Focșani fiind așteptat de partizanii din Galați, conduși de odiosul Vasile Caravia.

Există și opinia în istoriografia noastră, conform căreia Tudor Vladimirescu nu a acționat singur, ci împreună cu o societate secretă paralelă cu Eteria. În acest sens, valoroase ar fi confesiunile lui I. Heliade Rădulescu, unul din capii masoneriei române.³⁵

La trecerea prin Craiova „mișcarea lui nefiind încă bine lămurită, și în bună parte îndreptată contra Cărmuirei, boierimea și neguțătorimea fu pusă pe gânduri”. Un martor ocular, Stan Popovici nota: „Boierii sunt învățați cu fuga, că acestora fuga le este o engliea (distracție), sunt obișnuiți cu ea.”³⁶

La Slatina, găzduit de clucerul Vulturescu, dictează și trimite proclamații către București, în care pune anume condiții pentru încheierea armistițiului. Aici se petrece și un episod interesant, relatat în felul următor: „Vulturescu, care iubea pe Tudor și era din partidul lui, pe când acesta dicta proclamațiile, îi ia căciula de pe masă și trece cu ea alături în odaie, la nevastă, la cocoana Bica, și îi zice să-i pună pe fundul din afară al căciulei postav alb, ca la un domnitor. Femeia coase la repezeală postavul, iar Vulturescu, reintrând în odaie îi dă căciula lui Tudor, zicându-i: «Să trăiești, Măria Ta!» Tudor surâse și continuă dictatul proclamației

³⁴ *Ibidem*, p. 170 – 171.

³⁵ Cornelia Bodea, *Fața secretă a mișcării prepașoptiste române*, București, 2004, p. 23.

³⁶ G. Mill Demetrescu, *Craiova în veacul trecut (începutul sec. XIX)*, în „Arhivele Olteniei”, Craiova, an III, nr. 14, iulie – august 1924, p. 321.

mai departe. (...) De față la această scenă era și Iancu Jianu, care se sculă și îi zise lui Vulturescu: «Bine ai făcut, Vulturescule!»³⁷

Proclamațiile erau răspândite și pe cale orală, fiind citite în diferite locuri publice sau la răspântiile drumurilor. Erau urmate, aproape de fiecare dată, de cântări ale preoților și focuri de armă.

După întărirea Slatinei, cei aproximativ 8.000 de oameni, au înaintat cu o viteză de armată regulată, circa 25 km pe zi, ajungând la Cotroceni în data de 18 martie. Căpeteniile eteriste și-au continuat jocul dublu deplasându-se în fața trupelor Adunării Norodului, jefuind satele, pentru ca să-l întâlnească pe Al. Ipsilanti, în Prahova, la Mizil. Consulii puterilor străine (afară de cel al Prusiei) s-au retras din București, la fel caimacamii și marii boieri, în frunte cu cei trei care-i dăduseră lui Tudor „înscrișul” de la jumătatea lunii ianuarie.

Întâmpinat de episcopul Ilarion,³⁸ în postura de reprezentant al Divanului, Tudor va trimite a doua proclamație către bucureșteni. Aceștia erau informați despre prezența unei puternice forțe populare la marginea orașului (16.000 oameni), care aștepta pe trimișii „*prea puternicii împărății, ca să cerceteze jalnica lor stare și să le facă dreptate și orânduială bună.*” Proclamația se încheia cu promisiuni, dar și pe un ton amenințător: „*Pentru care vă încredințez că toți câți se vor uni cu obștescul norod și vor fi întocmai următori cu dânsul, nicidecum nu vor rămâne căiți, sau boieri, sau ostași, sau vericine vor fi. Iar care împotriva mea va urma, în veac se va căi.*”³⁹

Pentru o vreme, până la încheierea negocierilor cu Divanul, Tudor rămâne la Cotroceni, atunci aflat în afara orașului, într-o excelentă poziție strategică. Între timp, Al. Ipsilanti se apropia de București, transmițând și el, de la Mizil, o proclamație locuitorilor.

În ziua de 21 martie, pe la 2 după amiază, cu toată solemnitățile, Tudor a intrat în oraș, în fruntea pandurilor, în cea mai mare parte gorjeni și mehedințeni. În mână ținea o pâine mare, simbol al bunătații și belșugului. Lângă el un preot purta crucea dreptății și un pandur ducea steagul cel mare al revoluției. Urmau arnăuții conduși de Ioan Farmache. Se descărcau focuri de armă, mulțimea curioșilor bulucindu-se să privească alaiul. Mai mulți căpitani parcurgeau Capitala, citind pe la răspântii proclamația scrisă la Bolintin în ziua de 16 martie. Cartierul General a fost stabilit în casele lui Manolache Brâncoveanu, Mitropolia fiind ocupată de căminarul Sava, omul lui Scarlat Callimachi, domnitorul fanariot care n-a reușit să

³⁷ C. V. Obedeianu, *Tudor Vladimirescu*, în „Arhivele Olteniei”, Craiova, an VIII, nr. 45 – 46, septembrie – decembrie 1929, p. 423 – 424.

³⁸ Fiu al unui băcan bulgar din Silistra, cu mamă grecoaică din Ianina, s-a născut la București în 1777, fiind crescut și educat în deplin spirit românesc. De o vastă cultură (cunoștea greaca, latina, franceza, italiana, rusa și turcă), stareț la mănăstirile Dealu și Sf. Ioan cel Mare din București, episcop al Argeșului, va dezvolta o strânsă prietenie cu Tudor. După asasinatul de la Târgoviște s-a refugiat la Brașov, de teama represaliilor, dar s-a întors pentru a depista trupul lui Vladimirescu. După căutări zadarnice s-a decis, cu mare durere, să-i facă slujba cuvenită. (Ionuț Daniel Barbu, *Ilarion Gheorghiadis, vrednic ierarh și apărător al revoluției lui Tudor Vladimirescu*, în „Ziarul Lumina”, din 8 ianuarie 2020)

³⁹ G. D. Iscriu, *op. cit.*, p. 184.

vină în țară. Toată noaptea s-au derulat schimburi de focuri între oamenii lui Tudor și cei adăpostiți după zidurile Mitropoliei.⁴⁰

Acordul intervenit între Tudor – ca reprezentant al „Adunării norodului” – și „Vremelnica Ocârmuire”, a însemnat pătrunderea revoluției românilor într-o nouă etapă. Deși este șeful real al proaspătului regim politic, nu s-a proclamat domn al Țării Românești. Chiar dacă și-ar fi dorit o asemenea înaltă demnitate, este puțin probabil ca marii boieri, ei înșiși veleitari, sau țarul și sultanul, să fi acceptat un domn impus de o insurecție populară.

Instituțiile de bază ale noului regim erau: Tudor (șef al executivului) și „Adunarea norodului”. Pavel Macedonschi era desemnat reprezentant al „Vremelnicei Ocârmuirii” pe lângă „Adunarea norodului”. Conducătorul revoluției a conlucrat bine cu „Vremelnica Ocârmuire”, dar și cu boierii care au trecut Carpații, la Brașov. Ei s-au convins, în scurt timp, despre inexistența unor legături tainice cu eteriștii.

Dacă în „etapa olteană”, Tudor s-a străduit să instaureze și să mențină ordinea revoluționară, ajungând la București a căutat să extindă la nivelul întregii țări o asemenea stare de lucruri. Înainte de toate i-a avut în vedere pe săteni, cărora li se adresează măsurile și poruncile în materie fiscală, ce urmăreau ușurarea de dări și alte contribuții. Apoi, asigurarea liniștii și securității în orașe, desființarea privilegiilor de origine etc.

Când din Capitală începeau să circule informații despre lipsa de conlucrare cu eteriștii, oamenii lui Al. Ipsilanti – cu deosebire după întrevvederele dintre „pământean și grec”, desfășurată în condiții de mare tensiune și suspiciune – continuau a face dezordini prin acte ce se doreau eroice, dacă n-ar fi fost de cele mai multe ori de-a dreptul nesăbuite. Însăpăimântând pe boieri și orășeni cu venirea turcilor, se urmărea recuperarea orașului București. În țară, lucrurile erau la fel de grave, oamenii „Adunării” fiind siliți să rabde la Cotroceni veștile despre jafurile, siluirile și diversivunile comise de arnăuți cu știrea și îngăduința căpeteniilor lor. Totodată, oamenii lui Ipsilanti împiedicau sau interceptau corespondența cu boierii pământeni refugiați la Brașov. O cale de conlucrare, cu atât mai puțin de împăcare cu Eteria, era de-a dreptul imposibilă.

La un momentdat, Principatele Române sunt în cel mai mare pericol, întrucât eteriștii sunt încurajați tacit de Rusia să nu treacă în sudul Dunării. Retras la Cotroceni, la sfârșitul lunii martie, dar în strânsă colaborare cu „Vremelnica Ocârmuire”, Tudor intensifică pregătirile militare și întreține un dialog permanent cu Poarta pentru evitarea intervenției militare. Turcii, provocați de eteriști prin continuarea prezenței lor în Principate, își intensificau pregătirile militare.

Expediția otomană masivă s-a realizat la sfârșit de aprilie – început de mai 1821, pe șase coloane: trei spre Craiova, două către București, una pe la Brăila, în direcția Moldova. Scopul principal era de a nimici „tâlharii”, îndeosebi „din neamul grecesc”. O vreme, Tudor sperând în retragerea turcilor, din rațiuni diplomatice a mai zăbovit la Cotroceni, dar la 13 mai a trimis „Vremelnica

⁴⁰ *Ibidem*, p. 192 – 195.

Ocârmuire”, sub pază, la Cozia. Peste două zile, după serviciul divin de la Mitropolie și după sfințirea steagurilor, a început retragerea către Oltenia, pe drumul Piteștilor. Marșul a fost organizat după toate regulile militare, supraveghindu-se și pedepsindu-se strict tâlhăriile și jafurile, din partea trupeii, comportare speculată de eteriști pentru a fi subminată din interior autoritatea lui Tudor.

„Această retragere – consideră C. V. Obedeanu – a fost o mare greșeală, căci el față de turci nu avea aceeași situație ca Ipsilanti, pentru a părăsi capitala; din contră, el era în legături bune cu turcii și ei nu-i purtau nicio ură, așa că la toate luptele ce s-au dat între eteriști și turci, el putea să rămână simplu spectator.”⁴¹

Înainte de a ajunge la Golești, Tudor, personal, a determinat în fruntea pandurilor săi eșecul acțiunii eteriste de intimidare, condusă de Iordache Olimpiotul. Mimând buna înțelegere, după o întâlnire între patru ochi, dar în fața armatelor pregătite de luptă, Iordache Olimpiotul s-a retras spre Pitești, iar Tudor, cu „Adunarea” a mers spre Golești. În noaptea de 20 – 21 mai „s-a petrecut unul din cele mai dramatice episoade ale începutului de istorie modernă a românilor: un complot pregătit îndelung și cu minuțiozitate, cu o viclenie și un sadism care s-au întrecut pe sine, dar care acuză pe autori în fața istoriei obiective”. Acesta „a putut să reușească într-un moment psihologic greu, greu de reproșuri și pentru unii români – oricât de puțini vor fi fost în preajma comandantului lor și au înțeles ce se pune la cale – care n-au știut, atunci, să-l depășească, dejucând complotul.”⁴²

Este seara când unul dintre cei mai destoinici căpitani, Ioniță Urdăreanu, care refuzase alături de alți trei să iscălească „înscrișul” solicitat de Tudor (că nu se vor mai tolera furturile, fie și mărunte) este spânzurat. „A fost – scrie istoricul G. D. Iscriu – un moment psihologic greu, o noapte de coșmar, care a servit cum nu se putea mai bine cauza eteriștilor. Pandurul, în toată frumusețea lui omenească, atârna de una din sălciile de pe muchea dealului din față, la lumina focurilor «lagărului». Scena era de natură să impresioneze profund, să inoculeze teama, dacă nu să zdruncine încrederea multora, panduri și căpitani.”⁴³

În dimineața zilei de 21 mai era sărbătoarea Sf. Constantin și Elena, când după o suită de greșeli și defecțiuni, Tudor este ridicat de Iordache Olimpiotul, sub pretextul că după ce se va înțelege cu Ipsilanti va reveni. La întrevvedere de la Târgoviște cu siguranță i s-a cerut subordonarea, refuzul dur al lui Vladimirescu atrăgând mânia căpeteniei eteriste, care a poruncit omorârea sa.

În vechea capitală a Valahiei, într-una din zile, condamnatul ar fi fost lăsat „liber” să circule prin oraș, pentru a se răspândi deruta populația. În noaptea de 27 spre 28 mai i-a venit sfârșitul. A fost scos noaptea și dus într-un loc izolat, unde într-o primă fază este străpuns cu sulilele în spate. Căzut în genunchi, Tudor ar fi spus: „Hoșilor și tâlharilor, dacă sunteți oameni vrednici, duceți-vă și vă bateți cu turcii și-i scoateți din țară, dară nu cu mine, un om dezarmat. Și să știți că

⁴¹ C. V. Obedeanu, *art. cit.*, p. 431.

⁴² G. D. Iscriu, *op. cit.*, p. 247.

⁴³ *Ibidem*, p. 251.

trupurile voastre o să le mănânce câinii Țării Românești și păsările prin munți". Unul dintre gropari, Nicolas Pargas, desemnat și călău, i-ar fi cerut să-și facă ultima rugăciune, dar a primit o replică scurtă, rostită mai mult pentru sine: „*Omoară-mă, să scap!*". Îndată a fost decapitat și trupul aruncat în groapa deja pregătită.⁴⁴

De-a lungul anilor s-au făcut numeroase încercări pentru depistarea osemintelor lui Tudor Vladimirescu, avansându-se mai multe ipoteze cu privire la sfârșitul său. De exemplu, scriitoarea Smaranda Gheorghiu-Smara solicita Procurorului din Târgoviște, la 12 august 1912, eliberarea unor oseminte „*pentru a le îngropa la locul unde s-a așezat și crucea lui Tudor Vladimirescu*”, deoarece „*după toate indiciile, aceste oseminte par a fi ale lui Tudor Vladimirescu și pandurilor care îl însoțeau atunci când au fost omorâți*". Răspunsul era următorul: „*Întrucât osemintele cerute, până azi n-au fost reclamate de nimeni; întrucât ca corp delict n-are pentru stat nicio valoare din care ar putea stingeri și întrucât dna Smara dintr-un sentiment pios și național le reclamă, le încredințăm d-sale, spre a le îngropa pe locul unde a așezat crucea*.”⁴⁵

Ipoteza, formulată de „Arhivele Olteniei”, în 1933, a fost reluată de istoricul-publicist Octavian Ungureanu, o jumătate de veac mai târziu în presa de la Târgu-Jiu. „*După 90 de ani, – spune el – în 1911, întâmplător, s-au găsit într-o ladă de lemn, osemintele eroului ascunse într-o firidă a turlei unei biserici. Iar pe locul unde a fost ucis s-a ridicat o cruce din piatră de calcar ce se vede și astăzi în parcul din centrul orașului (Târgoviște – n. n. G. N.). Inițiativa a aparținut învățătoarei Smaranda Gheorghiu, scriitoare cu numele literar Smara*.”⁴⁶

Sunt și păreri, conform cărora Tudor ar fi supraviețuit evenimentelor îmbrăcând rasa monahală.⁴⁷ Chiar la deschiderea manifestărilor dedicate „Bicentenarului Tudor Vladimirescu”, prof. univ. dr. Ion Mocioi s-a situat pe o asemenea poziție.

Una peste alta, ieșirea lui Tudor Vladimirescu din scenă a lipsit revoluția de o conducere unică și fermă. Pandurii din Oltenia, conduși de I. Solomon, au fost înfrânți, cu pierderi mari pentru otomani, în lupta de la Zăvideni. Retras spre Râmnicu-Vâlcea, aflând despre moartea lui Tudor, viteazul căpitan refuză colaborarea cu Al. Ipsilanti, își trimite oamenii acasă și se retrage în Transilvania, de unde se va întoarce mai târziu, cu detașamentul său de circa 50 oameni.

Restul oștirii lui Tudor, lipsită de piesele de artilerie confiscate de eteriști, s-a luptat în ziua de 29 mai la Drăgășani cu turcii, fiind nevoită să se retragă spre Râmnicu-Vâlcea. De asemeni, își va aduce contribuția la confruntarea eteriștilor cu

⁴⁴ *Ibidem*, p. 262 – 263.

⁴⁵ În *jurul morții lui Tudor Vladimirescu*, în „Arhivele Olteniei”, an XII, nr. 65 – 66, ianuarie – aprilie 1933, p. 138 – 140.

⁴⁶ Octavian Ungureanu, *Foișorul lui Tudor*, în „Gazeta Gorjului”, Târgu-Jiu, an XVII, nr. 2212, din 2 iunie 1984, p. 2.

⁴⁷ Ionel Șoldea, *O nouă legendă despre Tudor Vladimirescu*, în „Gorjeanul”, Târgu-Jiu, an XV, nr. 3644, din 29 mai 2003; Ion Titel Vasile, *O ipoteză îndrăzneată: Tudor Vladimirescu nu a fost asasinat*, în „Gorjeanul”, Târgu-Jiu, an XV, nr. 3652, din 10 iunie 2003.

turcii, tot la Drăgășani, în data de 7 iunie, un adevărat dezastru pentru armata neinstruită și indisciplinată a grecilor.

Cete răzlețe de panduri se vor regrupa, uneori împreună cu detașamente de arnăuți, cea mai importantă bătălie cu turcii fiind cea de la Slobozia, în apropiere de Târgu-Jiu, unde va cădea prizonier, fără a se mai întoarce vreodată, Papa Vladimirescu, fratele lui Tudor. Un document diplomatic face următoarea mențiune: „*Poarta a primit zilele trecute un transport de rebeli făcuți prizonieri în lupta de la Slobozia din țara românească și un sac plin cu căpățâni și urechi.*”⁴⁸

Un număr mic de oșteni se vor retrage în Transilvania, luptele încetând practic către sfârșitul lunii iulie 1821. Și Al. Ipsilanti, urmărit de oamenii săi, cărora nu le achitase lefurile, va reuși să treacă peste Carpați. Arestat de autoritățile austriece, pe când încerca să ajungă în Grecia, a fost eliberat în 1827, decedând un an mai târziu la Viena.

O scurtă analiză a efectelor vizibile în anii următori o face același distins intelectual oltean, C. V. Obedeanu: „*Campionii eteriști fuseseră striviți în lupte de sabia otomană. Cu toate acestea și cauza lor dreaptă, pentru independența și libertatea statului elenic, a trebuit să triumfe, căci dacă nu acum, în amurgul anului 1821, dar mai târziu, în urma tratatului de la Adrianopol din 1829, Grecia renaște, recâștigându-și independența, de când a început iarăși să existe ca stat suveran pe harta Europei. Programul politic al lui Ipsilanti a fost deci îndeplinit, ca și cel al rivalului său, Tudor Vladimirescu, fiecare în parte om mare pentru țara sa.*”⁴⁹

Din păcate, nefiind administrată de niciun urmaș, averea strânsă de Tudor, cu deosebire în zona Cerneți, județul Mehedinți, s-a împuținat și s-a degradat cu timpul. Singurul moștenitor rămânea nepotul de frate, Ioan, ale cărei interese erau apărate de mama sa, Bălașa, și de soțul ei, Dumitrache Golumbeanu, dar și aceștia în calitate de tutori vor renunța la toate bunurile.⁵⁰ În urma insistențelor celor care aveau datorii de recuperat, în anul 1837 au fost scoase la mezat și vândute.

Ani buni, la Gorj urmele evenimentelor erau invocate în diferite ocazii. La 26 noiembrie 1832, Gheorghe Zaharat, supus englez, fost arendaș al moșiilor Bengești și Negoiești, solicita despăgubiri de la țărani în valoare de 3.000 taleri pierduți în timpul revoluției când a plecat în străinătate.⁵¹

Doi ani mai târziu, Hrisantie, egumenul Mănăstirii Hurez, proprietară a moșiei Baia de Fier, cere domnitorului de la București să ia măsuri de pedepsire a locuitorilor acestui sat pentru că nu se achită de obligațiile de clacă și dijmă. Ca să se răzbune, relevă participarea lor la acțiunea condusă de Tudor.⁵²

*

⁴⁸ *Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu. Documente externe*, București, Editura Academiei R. S. R., 1980, p. 379.

⁴⁹ C. V. Obedeanu, *art. cit.*, p. 436.

⁵⁰ *Omagiu Tudor Vladimirescu. 1780 (?) – 1980. Documentar*, Târgu-Jiu, 1980, p. 82.

⁵¹ *Ibidem*, p. 86 – 87.

⁵² *Ibidem*, p. 87 – 91.

Gorjeanul Tudor Vladimirescu este perceput drept unul dintre stâlpii eroismului acestui meleag. Prețuit și revendicat totodată, de-a lungul celor două veacuri săvârșite de la moartea sa tragică, este constant invocat drept model al ideilor de progres și modernitate. Biografia, ce include obligatoriu și fapta sa, conturează modelul reprezentantului clasei de mijloc, ambițios și vizionar. Ideile sale, cuprinse într-un program coerent și realist, vor sta la baza ideologiilor din veacul pe care l-a deschis atât de curajos.